לז: לולב הגזול פרק שלישי סוכה

אמאי ונתן אמר רחמנא אלא שמע מינה נתינה על ידי דבר אחר שמה נתינה הכא נמי לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. כך כתוב בכל הספרים וקשה מדע דמה לו לדקדק מנתינה הא גבי פרה כתיב לשון לקיחה ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת השתא קנסיב על ידי שפופרת דהיינו על ידי דבר אחר ועוד ונתן קאי אמים ולא אאפר כדמוכח בהדיא פרק כל שעה (פסחים דף לד: וסס) דפריך ונתן אלמא תלושין נינהו והא מחוברין נינהו כלומר דבעינן מים חיים אל כלי ובפרק שני דסוטה (דף טז: וסס) ובפרק קמא דתמורה (דף יב: וסס) נמי קאמר תרי קראי כתיבי ונתן עליו אלמא אפר בריאה דפשטיה דקרא משמע דעליו אאפר קאי שיותן המים עליו וכתיב מים חיים אל כלי דמשמע שלא יהא הפסק בין מים לכלי ופרק הערל (יבמות עב: וסס) קאמר כתב רחמנא ולקחו ונתן דאפילו (ה) שקלי תרי ויהיב חד במים ומיהו יתכן דנתן אתרוייהו קאי אמים ואפר ובקונטרס גרים הכי ואמאי ולקחו ונתן אמר רחמנא אלא שמע מינה לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה: **ולגבהיה** לאתרוג ולבריך. קשה דהוה ליה למימר הואיל וכשיעור גבוה מכולן: **בהודו** להשם תחלה וסוף. הודו שבתחלת הפרק והודו בסוף הכל מן הודו עד סוף ההלל הלא פרשה היא במנין פרשיות של ספר תהלים כך פירש בקונטרס ויש מפרשים תחלת הפסוק וסוף הפסוק ולא מילתא היא אלא בהודו מנענע פעם אחד וכן באמת ה' הושיעה נא כביה הכל ולא באמת ה' הצליחה נא אמאי הודו ה' הושיעה נא תחלת הפרק ולא סוף הפרק מנענעים משום דכתיב (דה"א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ וכתיב בתריה הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וכתיב נמי בתריה ואמרו הושיענו אלהי ישענו והיינו ירננו שמנענעים את הלולב ומשבחין בהודו ובאמת ה' הושיעה נא ועכשיו שנהגו שלא לבור אומר יאמר נא ישראל והלבור עונין הודו וכן ביאמרו נא ירלאי ה' הלבור מנענעים על כל הודו והודו שעונין אבל אין לבור לא ינענע וי"מ דאף אין לבור מנענע אבל ביחורא שעונין בכל פעם ופעם הודו ומנענענין מנענע נמי אין לבור ביאמר נא ובשעת ברכה לא מצינו אם חייב לנענע בתחלת נטילה אלא מדאמרינן בפירקין (דף מב.) קטן היודע לנענע חייב בלולב משמע דמנענע בתחלת הברכה אע"פ שאינו יודע לקרות הלל ועוד מדתניא במסכת ברכות בסוף תפלת השחר (דף ל. וסס) הקדים לצאת לדרך מביאין לו סופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא כה משמע דמנענע בלא הלל: **בדי** לעצור רוחות רעות. בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות סב. וסס) חשיב כל הטעונין תנופה ושמא לא בכל תנופות עושין כן אלא דוקא בתנופת שתי הלחם דעצרת וכן לולב משום דאמרינן פ"ק דר"ה (דף טז.) דגזר דין נחתם בסוכה בעצרת על פירות האילן בחג על המים ולכך הנעטע שבלולב יש בו הולכה והבאה ובערוך פירש בערך נע [דאיתא בירושלמי תנא] צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר בעי ר' זירא הכין חד או דלמא הכין והכין חד פי' כבר אמרת צריך נענוע ג' פעמים ובעי ר' זירא הולכה פעם אחת והבאה פעם אחת נחשבים וצריך להוליך ולהביא שלשה פעמים תמן תניון בנדה פרק האשה (דף סב.) גבי שבעה סמנין מעבירין על הכתם וצריך לכסכס שלש פעמים על כל אחד רבי זעירא בעי הכין חד והכין חד או הכין חד ולא אפשיט וכיון דלא אפשיט עבדינן לחומרא שלש פעמים לכל אחד ואחד ע"כ לשונו והיא בעיא דהתם איתא נמי בס"ם דידן בנדה פ' האשה (דף פג.) דבעי ר' ירמיה אמטויי ואתויי חד או דלמא אמטויי חד ואתויי חד ודכוותה פ' ואלו מנחות (דף עו.) גבי שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה דבעי ר' ירמיה אמטויי ואתויי חד או דלמא אמטויי חד ואתויי חד: מאי

הא הפילו הוא. במתכוין דומיא דנפל מאליו שלא אחז באפר עצמו אלא אחז בספופרת ונערה לתוך שוקת כסר: ה"ג **אמאי ולקחו ונתן אמר רחמנא אלא ש"מ לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה: ואמר רבה** גרס בכולהו: **לא לידון אינים לוליבא בהושענא.** לאחר שתגד הערבה וההדס יחד לא יתחוב הלולב מלמעלה בתוך האגד: **דלמא נתרי טרפי.** הלולב משיר עלי ההדס והערבה ומשתיירין באגד וחוללין בין מין למין ואינם לגודים יחד להיות לקיחה אחת: **לא** ז)**(לינוד) אינים לוליבא בהושענא.** אם הוא ארוך יותר מדאי מן הערבה ובא לקצצו מתחת לא יקצצנו בעודו באגודה אלא יוציאנו ויגזו מתחת ויחזור ויאגוד: **דמשתיירי הוצא.** של לולב תלושין מן השדרה בתוך האגד לפי שעלי הלולב ארוכים ומחוברים מתחת השדרה ונמשכין ועולין כנגד גובהו של לולב וכשקוצצן מתחת נמצאו תחוכין מן השדרה ונשארין באגודה: **אסור להריח בו.** דגמרינן מסוכה דילפינן בפרק קמא (דף ט.) דחל שם שמים על עצי סוכה ליאסר בהנאה כל שבעה האולא והוקלו למצוה: **מריחא.** שהוא דרך הנאתו אקליה: **הדס במחובר.** לענין שבת נקט לה כל ימות השנה: **כי שריא ליה.** כלומר אע"ג דשריא ליה להריח לא אתי למיתלש דהא במחובר נמי מריח ליה שפיר ואינו טרוד בקלילתו שיסבא ויתלש: **אכל אתרוג דלאמילה קאי.** כי מורח ליה מינשי ותלש ואכיל ליה ולא אם אוכלו במחובר אין לך תולש גדול מזה: **הואיל וגבוה מכולן.** חשוב הוא ונקרא האגד על שמו: **ולגבהיה לאתרוג.** קא סלקא דעתיה דהואיל דגבוה דקאמר היינו הא דאמרן לעיל (לב:) שדלו של לולב צריך שיגא למעלה מן ההדס טפח: **ובמינו.** גבוה ח) משלשתן: **מתני' חתלה וסוף.** הודו שבתחלת הפרק והודו שבסוף הפרק בסוף ההלל. מן הודו עד סוף ההלל תלא פרשתא במנין פרשיות של ספר תהלים: **גמ' נענוע מאן דכר שמיה.** שיהא אדם חייב לנענע דפשיטא ליה לתנא וקבעי היכן היו מנענעים: **כדי לנענע בו.** אלמא מצוה לנענע בתלקמן לעצור רוחות רעות וטלליס רעים: **כילד עושה.** אותם שהוא צריך להניפם יחד חייב כדכתיב (ויקרא כג) והניף הכהן אותם על לחם וגו' על שני כבשים וגו' הכבשים חייב ומניח שתי הלחם על שני הכבשים כדכתיב על לחם הבכורים תנופה על שני כבשים ואף על גב דריש דקרא משמע אותם על לחם ילפינן לה במנחות מלחם המלואים לחם למעלה: **הונף.** היינו מוליך ומביא ונטל"ר בלע"ז: **הורם.** מעלה ואין עלייה בלא הורדה והאי קרא לאו בכבשי עצרת כתיב אלא במלואים ומיהו כל תנופות ילפינן מיהה: **למי שארבע רוחות שלו.** מצוה זו אינו עושין לשמו כן מרלה בהנאתו: **זאת אומרת.** הא דרבי יוסי דקאמר תנופה עולה רוחות רעות וטלליס רעים: שירי

מסורת הש"ס

ע) [זבחים קי. בכורות ט:], ב) לעיל לא:, ג) לעיל מט: וש"נ, ד) מנחות סא., ה) שם סב. ע"ש, ו) [כס"מ], ז) [ל"ל לינחו], ח) כס"מ: אילוי נטוה.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמאי וכו' דאפי' שקיל תרי: (ב) בא"ד היינו שקיל תרי מאפר ויהיב חד ממים:

גליון הש"ם

גמ' ואמר רבה הדס במחובר. עיין בר"ן ס"ג דסילה דף קלד ע"ש בשם הגאונים הגי' נכתן בסיפוק דהדס בתחובר אסור להריח בו אתרוג אבי ע"ש וכ"כ הגהת אפריר:

מוסף רש"י

מין במינו אינו חוצץ. ואלו שנאסס מין אחד (בכורות ט:). מה טעם לא מברכינן אלא על נטילת לולב. ולא על נטילת אתרוג (סדור דע"ר סי' רעז). בדי לנענע בו. דנענע נענוע מלקמן, מעלה ומוריד מוליך ומביא לעצור רוחות רעות וטלליס רעים (לעיל כס.). שתי הלחם ושני כבשי עצרת. מביא בהו והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תניפה יבי (מנחות סא.). שנאמר. כמילואים, אשר הונף ואשר הורם. ולעיל מעיה מביא והנפת אותם תניפה, כל הני תנופות לומר שמוליך ומביא ומעלה ומוריד, ל"ל מהוקף והיכם דמלואים ילפינן לשאר תנופות (שם). מוליך ומביא. לנפון ולרוח ומזרח ומערב, כדי לעצור רוחות רעות. הבאות מלרכעה ליחת, מעלה ומוריד לעצור טלליס רעים. הנאין מלמעלה למטה (מנחות סב.).

רבינו חננאל (המשך)

ישראל, דגרסינן התם, רב חייא בר אשי כשם רב [המשכים לצאת לדרך] נוטל לולב ומנענע שופר ותוקע, וכשמגיע זמן קריית שמע קורא ומתפלל. תני צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר. ר' זעירא בעי הכין חד והכין חד. או [דלמא] הכין והכין חד. פי' כבר אמרנו צריך לנענע ג' פעמים. בעי ר' זירא הדולכה תחשב פעם אחת והבאה פעם [אחת]. או הולכה והבאה פעם אחת נחשבים וצריך להוליך ולהביא ג' פעמים. תמן תניון בברה פרק ט' בענין שבעה סממנים מעבירין על הכתם. יצריך לכסכס על כל אחת ואחת ג' פעמים. ר' זעירא בעי. הכין חד והכין חד. או הכן (חד) והכן חד. ולא אישפשא. וכיון דלא אישפשא עבדינן לחומרא. ג' פעמים הולכה והבאה. כל אחת ואחת ג' פעמים. פי' בסכוס, כמו לכסכוסי מוליך ומביא ומעלה ומוריד. וכן קבלנו מרבינו האי זצ"ל, והעמדנו עיקר דבר זה מתלמוד ארץ ישראל. דגרסינן התם, רב חייא בר אשי כשם רב [המשכים לצאת לדרך] נוטל לולב ומנענע שופר ותוקע, וכשמגיע זמן קריית שמע קורא ומתפלל. תני צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר. ר' זעירא בעי הכין חד והכין חד. או [דלמא] הכין והכין חד. פי' כבר אמרנו צריך לנענע ג' פעמים. בעי ר' זירא הדולכה תחשב פעם אחת והבאה פעם [אחת]. או הולכה והבאה פעם אחת נחשבים וצריך להוליך ולהביא ג' פעמים. תמן תניון בברה פרק ט' בענין שבעה סממנים מעבירין על הכתם. יצריך לכסכס על כל אחת ואחת ג' פעמים. ר' זעירא בעי. הכין חד והכין חד. או הכן (חד) והכן חד. ולא אישפשא. וכיון דלא אישפשא עבדינן לחומרא. ג' פעמים הולכה והבאה. כל אחת ואחת ג' פעמים. פי' בסכוס, כמו לכסכוסי אישפשיט ועלתה בתיקו. קרפי, והוא כמו חיכוך. ובעיא דר' ירמיה [והיא] התם במס' נדה, ולא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com